

Всім відомий пам'ятник воїну-визволителю. Він, як і все радянське, замішаний більше на брехні, ніж на правді. Задуманий він був ще задовго до перемоги, потрібно було лише підшукати якусь подію, щоб видати бажане за дійсне. Підібраний був радянський сержант Микола Масалов, який ніби-то під час бою почув дитячий крик. Рушивши йому назустріч, солдат виявив у напівзруйнованій будівлі трирічну дівчинку і, прикриваючи її своїм тілом, під кулями виніс маля в безпечне місце.

І хоча подія відбувалася зовсім в іншому місці і за інших обставин, 30-метрова скульптура на тривалий час стала головним просторовим засобом інсценізації радянського державного міфу. (Чи варто запитувати наших хлопців, що боронять українські кордони на сході, яким чином може бігати солдат під кулями, прикриваючи дитину тілом, немов від дощу? Впевнений, що ні.). Хочу переповісти вам розмову, яка відбувалася у кабінеті лікаря нашої сільської амбулаторії. Фронтник Гунтик Іван Мусійович (*див. фото*) розповідав про окремі сторінки свого фронтового життя. У притаманній йому манері заявляв:

– Послухайте, я щасливчик, так так, не дивуйтеся. Прибув на Карельський фронт – перемога, прибув під Кенігсберг – уже перемога. Всюди, куди б я не потрапляв, там уже святкували перемогу. За всю війну, я не зробив жодного пострілу по ворогу.

Так уже склалося у моєму фронтовому житті, що бойові дії обходили мене не з моєї волі. Скажімо, на Карельському фронті після трьох місяців важких боїв вся фінська армія була розгромлена. Я щасливчик і дякую Богу, що потрапив на фронт.

Від почутого ми переглянулися, а господар кабінету, Михайло Степанович, лукаво зауважив:

– Не знав про вас Сталін у 1941 році, Мусійовичу...

– А що, що? – швидко перепитав оповідач.

– Та викликав би вас Сталін до себе і все – війні кінець. Всі разом пересміхнулися, а Іван Мусійович продовжував:

– Мене, молодого солдата, направляють у складі охорони супроводжувати боєприпаси для наступаючих на Берлін. На одній із залізничних станцій під Берліном, де була маса військових, бойова техніка і цивільні німці, яких відправляли в тил із зони бойових дій, я помітив залишену дитину – дівчинку років двох. Не роздумуючи, підхопив маля, догнав останній вагон поїзда, що вже набирив швидкість, і бук-

вально вкинув до німкеня дитину. Нагородою для мене були крики здивованих, зраділих і вдячних німецьких жінок, а от свій однополчанин мало не розстріляв мене. Солдат, для якого все німецьке було фашизмом, широкими кроками ішов прямо на мене, тримаючи свій ППШ, правда, із опущеним стволом, але його злий погляд говорив, що він зараз стрілятиме.

– Стій, безглуздий, ще крок і я вистрелю першим! – крикнув я тоді нападнику, намагаючись зупинити його. Я говорив правду. Я хоч і звався щасливчиком, але свій короткоствольний карабін, більше відомий, як «кавалерійський», завжди тримав у чистоті і, признаюся, я любив його. Особливе захоплення у однослуживців викликав мій прийом переведення його із положення «на плече»

у положення «негайної стрільби стоячи». Солдат, що вміло володіє цим прийомом, може у доли секунди вистрілити у будь-яку ціль, що з'являється попереду.

Суть прийому в тому, що стрілець, який тримає в такому положенні зброю, робить різкий рух рукою по реміню вниз, та так, що карабін так само різко повертається на плече по колу «верхом назад вниз і вперед», що миттєво переводить дуло вперед, ліва рука підхоплює і фіксує зброю у напрямку стрільби, і в цей самий момент коротким рухом великого пальця правої знімає запобіжник курка і майже одночасно натискує на спусковий гачок. Тої ж миті звучить постріл. Тобто, поки автоматник підняв би свій ППШ, зняв його із запобіжника і вистрілив – він уже був би вбитий. Ось так.

– Тепер, – згадував Іван Мусійович, – коли дивлюся на пам'ятник воїну-визволителю, бачу себе – воїна і християнина. Таким побачили його і ми, нашого односельчанина і солдата, люблячого та-

Немає істини там, де немає любові

мо на моєму шляху і кинувся у вирву від вибуху. Мені пощастило – я не потрапив під вибухи мін, а мій найкращий товариш дитинства у тому бою загинув. Та у скорому часі отримав осколкове поранення і я. У польовому госпіталі, де лежали десятки таких як я, у мене вночі відкрилася рана. Стікаючого кров'ю, мене врятував санітар, що помітив калюжу крові. За тим були ще довгі роки лікувань.

Дружина Федора Бардака – Юхима, була жінкою, що понад усе любила чистоту і порядок в усіх справах та власній домівці. Так як сім'я жила на хуторі, то жінки, що працювали у полі, постійно навідувалися, щоб попиту оздоровчої водички, відпочити та погомоніти. Частенько згадували минуле, хвалили за порядки, дякували за гостинність. Про один із випадків згадували, сміючись.

Поселилася молода сім'я на хуторі Макарі. Ішов 1947 рік. Всіма засобами, далекими від моралі і людяності, організовувалися колгоспи. Чоловік господині на той час був призначений бригадиром рілничої бригади. Рана покаліченої ворожим осколком ноги не заживала і йому було виділено для роботи коня. Єдине, що мали молодята – це невеличке житло, та маленьку теличку, яку мріяли виростити на корово-годувальниці. До хатини навідався уповноважений із організації колгоспів відомий старожилем Кудікін. Ні борін, ні плуга, ні кормів, ні будь-якого посівного матеріалу у подружжя не було – брати було нічого. Але було теля. Непроханий гість, не роздумуючи, потягнув його із хліва. Та господиня дому думала інакше. Її поведінка була настільки войовничою, а нещасне теля вона потягнула з такою силою назад, що гість, під звуки телячого переляканого бекання, задерши ноги, опинився на землі.

– Не дам, – кричала молода господиня, – все понижили та забрали у людей, чоловік у вашому с... колгоспі, із важкою раною голодним на полях і днює, і ночує, а ти останнє забираєш? Не дам! Пі-

дійдеш – приб'ю. «Гість», поглянувши в очі молодій жінці – повірив у реальність погрози, підвівся на ноги і пішов геть. Того ж дня відшукав бригадира і, вже сміючись, похвалив жінку: – За такою, як за стіною.

Прийшов час, коли вже до нової оселі останнього у селі ветерана війни спішили люди, щоб провести його в останню путь. Це був той самий відомий у селі Бардак Федір Іванович. Йому на той час виповнилося 96 років. До порога підійшла літня жінка, це була Гунтик Надія Степанівна, далека сусідка ветерана. Помітивши мене, жінка замість зайти до хати, повернула до мене, підійшла і мовила тихо:

– Хороший був чоловік, мудрий і порядний. Я все життя йому дякую. Наш батько повернувся додому із важкими пораненнями і всього через декілька років помер. Сім'я залишилася без будь-якого захисту і підтримки. Наближалася зима, а для придбанної корівки не було навіть ряднини сіна. Старшенького сина Степанка мати послала на луг, щоб хоч якогось сіна вкосив. А дитя – як дитя, знайшов одиницю нещасену діляночку і скосив. Вже коли сушив на сіно, до нього під'їхав твій тесть на коні – бригадир тодішній.

– Ти скосив? – запитав. Хлоп'я злякалося і стоїть мовчки, а тоді підняло голову і з очима, повними сліз, додало:

– Я... Федір щось подумав-подумав, глянув у ті дитячі очі, а тоді крутнувся на коні і скомандував:

– Забирай. І поїхав. Я добре знаю, що і в нього, на той час, не було запасу на зиму, але він віддав останнє. Без цього ми пропали б... Прошу у Бога, нехай буде йому Царство Небесне.

«Ось як буває, – подумав я – живе чоловік, а йому і після смерті дякують люди». Немає істини, де немає любові. Саме тому любов визнається вершиною морального ставлення людини до людини взагалі без поділу на свої і чужих».

Степан ТКАЧУК.